

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Sv̄b B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. XXIII. De Celebratione Missarvm, Et diuinorum officiorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

dicendi facultas competeret. Quæ autem ab Episcopo, aliove auctoritatem habente benedicta non sunt, ut iam cautum est; statim solenni prece benedicantur.

Tabernacula Sanctissimæ Eucharistiæ reconditoria qualiter benedicenda. Cap. X.

Sacra prece, ex formula libri Pontificalis, tabernaculum etiam ligneum, in quo Sanctissima Eucharistia recondatur, ante benedicatur, quàm ad illius condendam usum adhibeatur.

Quando domos, earum aspersione, & qualiter Parochus benedicat; & propterea nihil petat. Cap. XI.

Aquæ benedicta, qua vel Sabbatho Sancto, vel in vigilia sacri diei Natalis Domini, vel alio tempore, locorum consuetudine, ædes Parochialium hominum aspergi solent; aspersio cum plena mysteriorum est, tum propria Parochorum. Quamobrem statim tempore, nè alius Sacerdos, quàm proprius Parochus illas aspergat, alijsve ab eo constitutus; neve item Sabbatho Sancto ante ille aspergat, quàm benedictio solennis fontium celebrata sit. Aspergendo autem precibus ritè utatur, Parochus, ad præscriptum libri ritualis. Illud autem in hoc aspersione munere caueat omnino, ut ne signo quidem aliquo, ac nutu, nedum verbis eo sanctæ aspersione nomine, quicquam petat.

DE CELEBRATIONE MISSARVM, ET diuinorum officiorum. Tit. XXIII.

Missas celebraturos cognoscat, et ad hoc ipsum cogat Episcopus. Cap. I.

RÆCEPIT Sancta Tridentina synodus, ut quæcunque in missæ celebrationem irrepserunt, à tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulo studeant. Quamobrem nos eiusdem Concilij decretum exequentes, & Sanctissimum missæ sacrificium, in qua illa Deo Patri placens hostia, Iesus Christus, in odorem suauitatis offertur; singulari religione, ac pietate, & à Sacerdotibus celebretur, & à populo colatur; hæc statuimus: Episcopus nosse studeat omnes, qui in quavis Ecclesia Missam celebrare, Sacerdotem, qui celebret, exhibere, debeant; cogatque suo officio satisfacere.

sess. 22.
in decreto de iob
seruandis
& euitandis
in celebratione
missæ.

Nemini sine licentia in Ecclesijs secularibus celebrare permittatur. Cap. II.

NEMO Clericus, vel Laicus in suis secularibus Ecclesijs, cappellis, vel Oratorijs, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si ius patronatus sint, quemquam Sacerdotem celebrare patiantur; qui scriptam celebrandi facultatem ab Episcopo non impetrarit.

Licentia

Licentia prædicta qualiter habenda. Cap. III.

QUOD si quis onus recipiat ad tempus, vel perpetuò ibidem celebrandi, vel eisdem locis inseruendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa, eiusmodi facultatem impetrare volumus. Qui contra præscriptam rationem, vel celebrarit, vel, ut celebretur, permiserit, grauius puniatur.

Quando clericis alienæ diœcesis diuina facere Episcopus non permittat. Cap. IIII.

CLericis alienæ diœcesis rei diuinæ faciendæ facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant literas testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantùm mensibus ante, si in Prouincia; si extra Prouinciam in Italia, quatuor; sex verò, si extra Italiam datas; vel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de vita & moribus, ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint.

Qualiter criminosi à Sacro arcendi. Cap. V.

Sacerdotes, qui publicè, & notoriè criminosi fuerint, à missæ celebratione sarceantur; nisi emendata vita, sceleris maculam eluerint.

Ante Parochialem, qualiter alibi missa non celebretur. Cap. VI.

Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs solè litatum secularium, quas confraternitates vocant, alijsve ecclesijs, capellis, aut Oratorijs secularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat Dominicis, & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in Parochiali Ecclesia habebitur; nisi aliud ex causa Episcopo videatur.

Quo tempore Missa non fit celebranda. Cap. VII.

Missa, nec ante auroram, excepta nocte Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, nec post meridiem, celebrentur.

Ordo in Missarum multarum celebratione seruandus.

Cap. VIII.

In Ecclesijs, vbi plures Missæ celebrari solent, is ordo seruetur; vt pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito intervallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur. Quod si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit; rationem ineant rectores ipsarum Ecclesiarum, nè sacerdotes inter se, alijs ab alio, perturbentur.

Nè Missa in priuatis ædibus celebretur. Cap. IX.

Nullus sacerdos, quemadmodum à Tridentina Synodo statutum est, in priuatis ædibus, & omnino extra ecclesiam, & Oratoria, quæ diuise

a Cõcil.
Mogunt.
sub Seba-
stiano Ar-
chiep. c.
55. To. 5.
Trid. su-
pra citat.
verf. Ne-
minè p-
terea. In
fra. c. 44.
eod. tit.

Declara-
tur infra
eo. c. 44.
Declara-
tur infra
eo. c. 43.
Sess. 22.
in decre-
to de ob-
seruan. i
cele. mis-
sæ. verf. Ne-
minè p-
terea. qd
declarat.
Nauarr. i
Man. ca.
25. n. 81.

tantum

tantum cultui dicata, & ab Episcopo designata, ac visitata sint, Missam celebret.

Oratoria, ut concedantur, qualia esse debent; & ipsis qualiter utendum. Cap. X.

In designandis Oratorijs, vel probandis hæc seruent.

Nè sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, vel familia frequentius versentur; sed commodo, & honesto loco à cubiculis, Triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam & regulam proprius accedant.

Nè ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscuè profanum aliquid exerceatur; quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius utatur; nè distracti homines illa commoditate, Ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo etiam noceat alijs.

Quando de beata Virgine Sabbatho sacrum, vel commemoratio fiat. Cap. XI.

Die^a Sabbati semper Missa de Beata Virgine celebretur; nisi diei solennitas, vel ecclesie institutum interdum obstiterit: quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi, & id ecclesie instituto impediatur.

Quot collectæ in Missa dicendæ. Cap. XII.

Ne plures tribus, vel ad summum quinq; orationes, seu, ut vocant, collectæ dici possint; nisi ubi ecclesie institutum aliud postulet.

Dum prima celebratur Missa, quæ tollenda. Cap. XIII.

Tollat Episcopus sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inaniam oblectamentorum genus, ceterosq; omnes abusus, qui populi temeritate, aut Sacerdotum auaritia, in noua, ut vocant, Missæ celebratione irrepserunt; & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.

Missæ ritus, & cæremoniæ, à quo prius docendæ, & qualiter seruandæ. Cap. XIII.

Magister cæremoniarum cathedralis ecclesie, eos, quibus prima Missa celebranda sit, & qui præterea sacerdotes minus peritè celebrant, Missæ ritibus, ac cæremonijs instituat: qui si huic muneri obeundo vnus par esse non poterit, alijs idoneis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

Præcipimus autem, ut sacerdotes in Missæ celebratione, cæremonias à Sancta Romana Ecclesia institutas, ad prescriptum Missalis noni, ad vnguem seruent, neque alias adhibeant.

Optimū quidē cōsiliū, si quidem magni refert, Potentes & diuites maiores crebrius adire Ecclesias, ut præclarè admonuit Cōcil. Tici. sub Bened. 3. vers. Doctrina verò. To. 3. supr. De parochis c. 14.

a Quare Sabbati dies, ad B. V. magis, quā alia applicetur. vid. Durant. in Rat. li. 4. c. 1. ti. de missa. num. 31.

Quæ à celebrantibus, eorumque ministris, ac subditis, missæque interessentibus præstanda sunt. Cap. XV.

VT ab omni indecoro, & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Vt, cum eleuatione peracta, sacra Hostia mouenda, vel sumenda erit; ita moueant, nè iterum sustolli videatur.

Vt præter institutum Ecclesiæ Romanæ ijs, quæ secretò, vel quæ palàm dicuntur; quidquam addi, vel detrabi non liceat.

Vt quæ palàm pronuntianda sunt, distinctè; & clara voce dicant.

Vt secreta, quæ Vocantur, secretò etiam pronuntient.

Vt neque tardius, neque celerius, quàm par sit, verba proferant.

Vt propter erroris casum, qui in omni Missæ parte grauis, in Canone grauior, in ipsa verò consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

Vt coboperto capite celebrare non audeant.

Vt quòd puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oportuerit.

Vt antequam celebrent, se colligant; & orantes, mentem in tanti ministerij cogitatione desigant, quòd, vt commodè fieri possit, curet Episcopus, vt in singulis Cathedralium, Collegiarum, & Parochialium Ecclesiarum sacristijs, singula cellula ad hunc sacerdotum orandi, & meditandi vsum instituuntur.

Vt antequam ad altare accedant, Missam perlegant; & singulas partes ita preparatas, & notatas habeant, vt celebrantes neq; errent, neq; hæcant.

Vt sacris vestibus induti, cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures; mentemq; & oculos ab omnibus amoueant, & quibus distrahi possunt; neque, è sacristia exeant, nisi cum ad altare eundum erit: quòd tum grauiter, & modeste fiat.

Vt pileum, birretum, aut subbirretum, chirothecas, sudarium, aut quocunque denique huius generis in altare ne ponant.

Vt ibi ne in mora sint sacrificio, cuiusuis expectandi gratia. Neve ob eandem causam, Missa inchoata, subsistant, aut eius initium repetant. Neve si parochi sint, cuiusquam gratia, metuue Missam anticipent, aut differant, sed illam ea potissimum hora celebrent, quæ populo magis accommodata sit. Neve concionem, quam in ea habere debent, vllò modo omitant, in gratiam alicuius.

Quòd si fortè quispiam imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut vi contenderit, vt Sacerdos quidquam contra, quàm hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab Ecclesia consequi possit; & si quid obtinet, eo priuetur.

Ut peracta missa, pro summi beneficii munere, Deo gratias agant.

Ne Sacerdotes, cum in fine Missæ fuerint, vel eorum Ministri, recedant ab altari: Neve vasa, aut linteolos sacros colligant. Ne cuiusquam rei tollendæ, vel mouendæ causa manus admoueant. Ne candelas restinguant; nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

Celebranti Sacerdoti, vnus saltem minister adsistat; isq; clericus, vbi possit, & talari veste, & superpelliceo indutus.

Ministri candelas accedant, Missale, & vreceolos, & alia quæ ad Missæ misterium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quàm eò Sacerdotes accedant; qui, nisi his omnibus preparatis, confessionem ordiri non debent.

Sacerdote missam celebrante, ministri per Ecclesiam ne vagentur; nevent operam colloctionibus, aut candelis venditandis; sed composito corpore, nullo gestu modestè (vt debent) Sacerdoti adsistentes inseruiant.

Moneant Parochi frequenter Patresfamilias, vt filios, & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltem diebus festiuis, missæ iubeant interesse. Viduæ ob maritorum mortem, non sint sine missæ auditione. Quain re nulla valeat excusatio cuiusuis consuetudinis; quam irritam, & abusum esse decernimus: eas item Episcopus, etiam censuris Ecclesiasticis, id facere cogat.

Parochi populum frequenter hortentur, vt in sua Parochia festis diebus missam audire ne omittant. Moneantq; eum diligenter, debere vnumquemque (vt à Sacra Tridentina Synodo traditum est) in Parochiam suam, vbi id fieri cõmodè potest, a conuenire ad audiendum verbum Dei.

Fideles, cum Missæ intersunt, ita se componant, vt corporis habitu, animi religionem^b præst ferant.

Nè in foribus Ecclesiæ, c vel extra subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint. ^d Et quo tempore à Sacerdote confessio dicitur, c & grauiora Missæ mysteria peraguntur, sint flexis genibus.

Nè propè ad altare accedant, vt indecorum sit, & Sacerdos perturbetur.

Nè prius discedant, quàm sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

Priusquam per deligendos canonicos de eorum aptitudine inquiratur, soliti ecclesiarum officiales nè creentur.

Cap. XVI.

NE Studium, ac pietas eorum, & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbentur; neque quisquam alieni muneris partes vsurpet, suum quisque officium diligenter exequatur, omniaq; vt debent, in domo Dei, ordine fiant: hæc statuimus:

Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum Capitula, quibus ius est

^d Vide infra eod. c. 33.

^c Qui sine attentione necessaria missam audit, præcepto non satis facit, & peccat. Nauar. in Man. c. 21. nu. 8. & in Enchir. de orat. & hor. Can. c. 9. nu. 9. & c. 21. nu. 40.

Missam audientes ante benedictionem Sacerdotis exire non præsumant, alias ab Episcopo publicè confundantur. c. Missas. cum seq. de consecr. dist. 1.

a Sef. 22
in decre
to de ob
feru. &
enitã. in
celebra.
missæ ad
finem, &
Sef. 24. c.
de refor.
4. versic.
Moneat
Episco-
pus.

b Supra
de Paro-
chij. ca.
14. & if.
eo. c. 37.
c Qui
missæ sa-
cro iter-
sunt, ne-
dum ab
otiosis,
& inuti-
libus ver-
bis, verũ
etiam à
pernicio-
sis cogi-
tationib.
prorsus
abstine-
at, vt pie
statuit.
Cõc. Tu-
ronens.
c. 38. sub
Leone 3.
Tom. 3.

creandi,

creandi cuiusvis generis officiales, & Ministros in eisdem Ecclesiis initio anni semper tres diligant Canonicos; quorum munus sit, cum huiusmodi creatio facienda erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt, moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare, eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos, & dignos esse, qui ei muneri praeponantur. Quod si aliter officiales creentur, eorum creatio nulla, & irrita sit.

In dignitate constituti per se munus suum obeant. Cap. XVII.

Concil.
Trid. ses.
24. ca. de
refor. 12.
verf. om-
nes vero.

Archidiaconi, Archipresbyteri, alijque in dignitate Ecclesiastica constituti, Canonici, & reliqui Ecclesiarum Ministri in sacris Ecclesiis officij munus suum ipsi obeant; non per alios exercent.

Quibus nullum munus non satis apparet impositum, qualiter imponatur. Cap. XVIII.

Quod si aliqua dignitas, personatus, aut officium in ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque à iure communi, neque à proprijs constitutionibus, quae probatae sint, proprium munus in diuinis officijs sit attributum, aut quod sit, non satis constat; Episcopus, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo ipso, alter à Capitulo, deligatur, assignet singulis dignitatibus, & officijs proprium munus, quemadmodum cum sententia sacrorum Canonum, & cum proprijs Ecclesiae probatis constitutionibus promotione loci magis congruere iudicabit.

Si de alio non constat, qualiter beneficijs aliquod onus imponatur; nec propterea iuri unionum praedudicatur.

Cap. XIX.

Pro serui-
tio spiri-
tuali in-
stitutum
est bene-
ficiam. c.
vlt. de re-
scri. in 6.
Rebuff. i
praxib.
tit. dispe-
satio de
non re-
sid. nu. 2.

Caeteris etiam beneficijs, quaecunque, iam ab ecclesiasticis officijs immunitate nomine appellentur, siue Canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur; si Episcopus pristina munera restituat, ac, si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat, aut Missas, diuinaque officia celebrandi; aut, si clericatus, simpliciaue beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi, ad diuini cultus propagationem. Nec verò tamen vetamus, quin talia beneficia vniuersi Episcopo liceat, ex facultate sibi communi iure, concilioque Tridentino permessa.

Apocrypha qualiter deuitanda, & iuxta calendarium quotannis ritè fiendum, diuina sint celebranda.

Cap. XX.

Videat Episcopus, alijs doctis, & pijs uiris adhibitis, & semper inuigilet, nè quid apocryphum legatur in diuinis officijs; & à communi Romane Ecclesiae officio nè discedatur.

Diuina officia ex ordine Calendarij Missalis, & breuiarij nouorum, & ecclesiae instituto celebrentur; nec ea ratio mutetur: quamobrem à magistro cho-

ri ca-

ri Cathedralis ecclesie, uel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis calendarium dierum festorum; quo singulorum dierum officij ratio præscribatur.

Ab omnibus ad regulam calendarij diuina celebrentur.

Cap. X X I.

OMnes inferiores ecclesie, quæcunq; illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij Cathedralis ecclesie; neque ab ea aujcedant.

Quando prius matriçi ecclesie campanæ non pulsandæ.

Cap. X X I I.

IN vrbe, Oppidis, aut Vicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum Cathedralis, uel cuiusq; loci matriçis ecclesie, nisi Episcopo aliud uideatur; maximè uerò Sabbatho hebdomada Sancta, & in Angelica salutatione matutina, meridiana, & uespertina: qua in re matutinum excipimus, quod non ubiq; eodem tempore dici solet.

Horæ canonicæ, et beatæ Virginis quotidie, et ex interuallo qualiter recitandæ. Cap. X X I I I.

Horæ Canonice omnes in Collegiatis Ecclesijs quotidie in choro dicantur: quæ ratio, neque concione, neque solenni Missa, neque alia causa, impediatur.

Nec horæ aliq; beatæ Virginis, ne in matutino quidem, in choro omitantur; exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij, eas prætermittere licet.

Horæ ita commodè diuidantur, ut mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus, detur canonicis, & alijs ad studium diuina scripturæ, aut sacrorum canonum.

Laici, à choro stent seiuncti; ibidemq; quibus indumentis, et ceteris ministrent. Cap. X X I I I I.

Chorus ita uel sepiatur, uel constituatur, ut tempore diuini officij, laicis aditus in eum esse non possit; uel saltem à clericis seiuncti sint.

In choro, uel omnino in Ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut cæteris indumentis, quæ pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, omnino non angusti, instar rocheti.

Candelæ, & cerei in missa, & alijs diuinis officijs ea exiguitate ne adhibeantur, quæ in tanto mysterio dedebeat, & adstantibus offensionem adferre possit.

Prælati
oēs debet
cura
re, ut ho
ræ cano
nicæ de
uotè psal
latur, &
q̄ in ec
clesijs, di
uinum,
pariter
ac noc
turnū cō
ueniēter
celebret
officiū
q̄ Clemens V.
Pontif.
max. sta
tuit. in
Concil.
Vtinenſi
c. r. de ce
leb. Mis.
in Clem.

Quando circulatores abigendi: Item pulsationi hebdomadæ Sanctæ modus adhibendus. Cap. X X V.

Episopus ne patiatur circulatores, circumforaneos, et id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris, & plateis Ecclesiarum versari.

Curet idem, vt ex eo more pulsandi in tenebris sanctæ hebdomadæ ad representandam creaturarum rerum perturbationem in passione creatoris, omnis licentia, & indecorus tumultus amoueat.

Matutinum, & prima quando, & vbi celebrentur. Cap. X X V I.

Matu-
num, &
prima.

Matutinum officium, uel media nocte, uel saltem eo tempore instituat, ut sub ortum solis absolutum sit; uel ea hora, quam Episcopus præscripserit: ea tamen habita ratione, vt verè matutinum dici possit; & alia horæ missæ, & officia mature perfici queant. Sed præterea eorum Canonico- rum, & clericorum commoditati consulatur, qui propè Ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperini nunquam omnino dicatur; exceptis tamen diebus Octauæ festi, & solennis Diei Corporis Domini Nostri Iesu Christi, & tribus diebus hebdomadæ sanctæ posterioribus.

Matutinum in choro Ecclesiæ celebretur, quouis anni tempore.

At si tamen uehementia frigora sint, uel aliq̄ uelle iustæ causæ intercedant; de licentia Episcopi, in sacristia, uel honesto alio eius Ecclesiæ loco dici possit.

Prima, Oriente Sole, dicatur, uel pauld post, pro consuetudine Ecclesiæ.

Missæ solennes, & aliæ quando, & à quibus canantur.

Cap. X X V I I.

Missæ so-
lennis.

Episopus missam maiorem, & Uesperas, nisi impediatur, Paschalibus, et alijs maioribus festis diebus cantet.

Diebus uero dominicis, & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi ijs diebus, ij, qui in Ecclesia dignitates obtinent, id munus obibunt, uel Ecclesiæ instituto, uel Episcopi iussu.

Alijs diebus, nisi de more, uel instituto Ecclesiæ, id munus sit Canonico- rum; quod seruari iubemus, idem præstabunt Mansionarij, aut alijs sacerdo- tes ad id designati.

Negligens in decantatione missæ qualiter puniendus: eoq̄ legitime impedito, quid agendum. In pontificalibus, uel aliter celebran- ti, qui inseruiant, & Eucharistiam sumant. Episcopus

quando diuinis interfit, qualiterq̄; deducendus,

& reducendus. Cap. X X V I I I.

Qui sacerdos missam solennem in Ecclesia Cathedrali, uel Collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit, nisi legitime impeditus, eius rei

facult-

facultatem à preposito chori, uel sacrista impetrarit, in singulas uices soluat decem solidos, in usum Ecclesiæ, uel sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus missam celebrare possit, sacristam moneat in tempore: ut, accepta eius excusatione, curare possit, ut ab alio missa celebretur.

Episcopo, & ei, qui ea dignitate preditus sit ut Pontificalibus uti possit, die festo solennem missam celebranti, assistat sacerdos, qui assistens dicitur, pluuiali indutus.

Si assistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum capitulo attribuat, ut certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant, cuius officij immunes sint hebdomadarij, magister chori, & punctatores.

Diaconus etiam, & Subdiaconus eisdem ministrent sacris uestibus induti.

Alijs uero inferioribus ut ministrent Diaconus, & Subdiaconus, sacris uestibus induti, in Ecclesijs, ubi id fieri poterit.

Curet Episcopus, ut, quemadmodum admonet sacra Tridentina Synodus, Diaconi, & Subdiaconi, saltem dominicis, & festis, solennibus diebus, cum altari ministrauerint, Sacram Eucharistiam sumant.

Diaconi, uel Subdiaconi, qui ex iure, statuto, uel consuetudine, certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius horæ distributionem ne capiant; quorum uices subeant ij, quos chori præfectus iusserit: quibus detur aliqua pars distributionis, quæ absentibus est adeptæ.

Ubi nemini nominatim id munus in ea Ecclesia impositum est, quibus Diaconis, uel Subdiaconis, chori prepositus id negotij dederit, illud suscipiant.

Episcopus quàm sæpissimè potest solenni missæ, ac diuinis officijs intersit. Diebus uero Dominicis Aduentus, & Quadragesimæ, nisi legitima causa intercesserit, omnino ne desit, si est in Ciuitate.

Episcopum ad celebrandum, uel audiendam missam, ad alia uero diuina officia solennia uenientem, Cathedralis Ecclesiæ Canonici deducant, & reducant, ut hætenus est obseruatum.

Quibus in Ecclesijs monialium celebrare non licet.

Cap. X X I X.

NE in monialium Ecclesijs, ac ne in ijs quidem, quæ Episcopi curæ subiectæ non sunt, sæculari cuiquam sacerdoti, etiam si ubiq; celebrandi facultas generatim, (nisi à Sede Apostolica,) ei data esset, missæ sacrum facere liceat; præterquam cui nominatim id ab Episcopo concessum est. Qui contra admiserit, à missæ celebratione, eiusdem arbitrato, suspendatur.

Adf. f. 5.

Vide ca. Episcop^o Deofacri- ficas, de conf. d. 1.

Sess. 23. ca. 13. de refo. d. c. Episcop^o Deo sa- crificans de conf. d. 1. & ca. Peracta eo. tit. d. 2. c. Episcop^o, de conf. d. 3.

Missæ quando pro mortuis dicendæ. Cap. XXX.

Qui Ecclesiasticum beneficium obtinet, cui id oneris iniunctum est, ut *Rector, vel toto anno, vel certis diebus, missam celebret; is singulis mensibus saltem semel missam, quæ de defunctis dicitur, pro illis mortuis celebret, qui vel illud dotarint, vel aliquid ei legarint, vel donarint: id quod, nisi sæpius pro mortuis celebrare debet, vel ex institutione, vel ex alia oneris sibi iniuncti ratione.*

Non recitantes diuina officia, etiam beatæ Virginis, qualiter mulctandi. Cap. XXXI.

Episcopus curet in sua diœcesi, ut officia diuina, quæ singulis Canonicis horis præstari debent, & publicè in Ecclesia, & priuatim à singulis Sacerdotibus, Clericisve inferioris ordinis, qui illa obire debent, celebrentur, & peragantur ad præscriptam Breuiarij Romani rationem. Si verò secus à quibusdam factum erit, a cum isti, ut Pij Quinti Pontificis literis nominatim sancitum est, horarum Canonicarum officio, quod debent, non satisficiant; eos ipsos Ordinarius ipsos mulctet, quæ Lateranensi Concilio, à Leone Decimo, & Prouinciali Synodo superiori, contra clericos constituta sunt, & qui Canonicarum horarum officium intermittunt, a & constitutione Apostolica eiusdem Pij Quinti, etiam quò ad eos, qui ratione pensionum, officium Beatæ Mariæ recitare tenentur.

Quando, & ubi plures missæ eodem die sint canendæ, et quid à choro. Item nè patena alicui deosculanda præbeat. Cap. XXXII.

Missæ conuentualis sacrum pro diei festi, feriæve ratione, ne in Cathedra *M*li, Collegiatisq; Ecclesijs omittatur, propterea quod eodem die à capitulo etiam pro mortuis, vel ex decretis nostris, vel legatis defunctorum, vel alia de causa fieri debeat; sed tunc, ut Honorij Tertij constitutione cautum est, & semel pro feriæ, festiueve diei ratione, missa conuentualis sacrum fiat, & iterum eodem die pro mortuis.

Si quando autem, quo tempore sacerdos secretò agit, aliquid canendum videtur, nè quicquam canatur, quod etiam illi actioni aptè conueniens, Episcopo non antè probatum sit. Itidemq; quod ad probationem attinet, in alijs diuinis officijs seruetur. Symbolum verò fidei totum à Choro, non alternatim organo, canatur.

Ne patena, cum oblatio fit, sed crux, aut sacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad osculum præbeat.

a Datum 1571. duo decimo. Kal. Octob. Pöt. sui anno. I. inter Const. eiusdè B. Pöt. nu. 138. i. Bul. fo. 1134. b Sess. 9. verf. statuimus quoque Tom 5. c Inf. eo. e. 71. d Officiu B. V. reformauit & illud recitanti bus indugentias concessit, sui summi. Pötif. vt in ei⁹ Bul. la. Idib. Martij. 1575. inter eiusdè const. nu. 125. in Bull. fol. IIII. Quis ante officium istud B. V. præceperit vid. Nauar. in Ench. de orat. & hor. Can. c. 10. nu. 3. e In c. cum creatura eod. tit. de celebr. miss. in decretal.

Qualiter notoriè criminosi, non resipiscentes, ab altari sint arcendi ;
& in paschate non communicantes puniendi.

Cap. XXXIII.

Episcopus efficiat, vt qui publice, notorieq; criminosi sunt, sacris ne intersint, a ut Tridentino decreto sancitum est ; idq; vel monendo agat, vel iubeat, à Sacerdotibus Missæ sacrum, illis presentibus, non inchoari, quoad ipsorum admonitu, se inde abduxerint; vel alia quauis ratione seuerius agat, ut illius decreti executioni sit omnino locus. Tum præterea, nisi, vitæ emendatione suscepta, isti confessi in sacro Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum susceperint; cõtra eosdem agatur, prout canonico iure in illos agi sancitum est, qui in Pascha non communicant.

a Sess. 22. in decreto de obseruã. in cele. missæ. verf. Ne minè præterea.
b Su. co. c. 15. sub finem.
c Plebs diligenter erudienda, vt missæ factū vsum & rati mysteriorum intelligat. ad quod vid. Cõc. Moguti. sub Archiep. Seba. Cã. 58. To. 5. d Vid. c. sacerdotũ. de cõsecr. d. 2. c. 1. i. pri. de vit. & hon. cle. e Missæ quo gestu, & qua deuotione audienda, pulchrè habet in sup. cita. Cõc. Moguti. c. 59. vbi omnino vident. f Stent. c. Apostolica. de cõsecratio. dist. 1.

Audituri sacrum, quibus monendi. Qualiterq; altari non adhereant, & genuflectant. Cap. XXXIII.

Cum audiendæ missæ rationem populum Parochus docet, quo ex propitiatorio illo sacrificio ^b vberiore ille fructum, capere possit, hoc e. eni saepe admonet, vt campanæ signo dato, quo fideles ad Missæ sacrum vocentur, se se quisq; colligens, si sibi alicuius mortiferi peccati conscius est, summo ex eo dolore affectus, vitæq; emendandæ certo, stabilitq; proposito suscepto, supplex à Deo veniam petat.

Ne verò quis, uel vir, uel mulier, gradibus ^d altaris hæreat, aut propè altare sit, dum sacrum fit. Ideo Sacerdos celebraturus herentes inde se longius abduci iubeat; quo celebrante, hoc ministrans Clericus præstet, ex decreto Concilij Moguntini.

Missæ ita fideles intersint, ^e vt in omni eius parte genibus flexis sint, nisi cum Euangelium pronuntiat; quo tempore, stent omnes; ac ne mulieribus etiam, tunc sedere liceat.

Episcopo sacrum faciente, ab eo interim cæteri qualiter cessent.

Cap. XXXV.

Dum in Ecclesia missæ sacrificium siue cantu, siue absque cantu Episcopus facit, ne interea ab alio sacerdote in ea fiat, quoad ille, sacro peracto, de more benedixerit; nisi aliquando secus ipse permittendum duxerit. Quod institutum, cum Missæ conuentuales ab alijs celebrantur, præsertim festis, solennibusq; Ecclesiarum diebus, vbiq; tum maximè in oppidis, pagisve in usum introduci idem Episcopus curabit.

In oratorijs priuatis, nisi quibus, ex causis, & à sede Apostolica sit indultum, non celebretur.

Cap. XXXVI.

Episcopus omnibus Missam in oratorio priuato celebrandi facultatibus concedendis, (nam hucusque nullæ concessæ sunt,) certos limites, mo-

de consecratio.
diff. 1.

dum q̄, praesinat; ita ut praeter causas, quas magnas, & Urgentes is iudicauerit, in ipsis priuatis oratorijs Missam celebrari ex facultatibus illis deinceps non liceat; nisi hoc fuerit à sede Apostolica indultum.

Missæ celebrandæ in Ecclesijs, & Oratorijs nouis facultas qualiter danda. Cap. XXXVI.

ca. Si q̄s,
de cōse.
diff. 1.
Supra de
Paroch.
ca. 14. &
sup. eod.
ca. 15.
ca. Si q̄s,
sup. cita.
de cōse.
diffin. 1.
Lap. al.
leg. 57.
vbi an.
not.

NE in Oratorio Ecclesiæ, quæ vel nuper extructa est, vel in posterum extructur, Missæ celebrandæ facultas detur, permittatur ve, nisi saluo iure, ac planè sine prauidicio Ecclesiæ parochialis; nisi ob causam Episcopo quandoq; aliter uideatur.

Vt in eorum parochiali, festis diebus Missam audiant, fideles qualiter sunt monendi. Cap. XXXVII.

Curandum est omni diligentia, ut salutare fructum capiat fidelis populus ex laboribus, & officijs, quæ à parcho diebus Dominicis, & festis, inter Missarum solennia, aut diuina officia, vel alia quacunque occasione praestari, etiam ex Tridentino Concilio debet. Quamobrem, Concilij etiam Tridentini auctoritate, vt in Ecclesiam parochialem frequenter, saltem Dominicis, & maioribus festis diebus fideles conueniant; Episcopus eos, quorum pastorem curam gerit, diligenter, ac sapius moneat.

Quibus consideratis prius, & quando facultas celebrandarum missarum dabitur. Cap. XXXIX.

Episcopus in facultate quauis missarum celebrandarum, concedenda propaganda ve, uideat ne ab ullo sacerdote plus muneris, quam ab eo praestari possit, suscipi concedat, aut permittat; tum maximè perpendat si parcho est, qui sibi eam facultatem dari petit, an per hebdomadam possit, & suscipiendo nouo celebrandarum missarum muneri, & ei, quod in Ecclesia parochiali, ex Tridentini, aut nostrarum constitutionum praescripto, alia ve quacunque obligationis causa iam debet, satisfacere, & alia praeterea officia obire, quibus diebus, aut ad festorum celebritatem, aut ad funus, exequias ve euocatum ed illum conuenire, missasq; celebrare contigerit. Quod si per ipsum haec omnia, singulaq; praestari non posse uiderit; ne potestatem ei faciat noui muneris, eo nomine suscipiendi, nisi ob inopiam in Ecclesia parochiali, diebus ferialibus, rarius aliquanto parochialis muneris nomine, quam supra iussum est; ideoq; in alia, vel in eadem Ecclesia parochiali, alio nomine per hebdomadam, ijs ipsis, scilicet ferialibus diebus, celebrandi facultatem permitti, necessarium Episcopus duxerit.

Quæ in literis facultatum celebrandi exprimenda sint: & post praescriptum tempus, qualiter non celebretur. Cap. XL.

In literis concessæ praerogatiuæ facultatis suscipiendi, vel retinendi, muneris missam singulis, vel certis, statis ve diebus, aut ex certa obligatione

cele-

celebrandi, exprimantur, & altaris, capellæve, & Ecclesiæ, vbi illud situm est, nomen, & locus, & eleemosynæ emolumentum, quod inde capitur: Statis item dies, & numerus missarum, quas ibi celebrare statis illis diebus debet, ex onere à testatoribus, alijsve, aut ab Episcopo imposito, pro facultate, quam is à iure communi, vel Tridentino Concilio habet. Tum etiam exponatur, si quo alio præterea nomine ipse adstrictus sit, missam alio loco celebrandi: idq; etiam à parochialis curæ munere, legati, alteriusve obligationis causa, qua in Ecclesia item, & altari, quibus item certis, vel statis diebus illud præstare debeat, & quantum inde emolumentum, eleemosynæve consequatur. Tum postremò certum ei facultati concessæ, vel propagatæ tempus præfiniatur. Nec uerò in illo celebrationis munere ei persuerare liceat, expleto temporis spatio, Episcopi literis præscripto, nisi facultas iterum confirmata, renouataq; sit, aut prorogata ad aliud certum tempus literis item, & ad præscriptum etiam Constitutionum nostrarum.

Missas quas, & vbi tenetur vnusquisque celebret: & si dies celebrandi incerti sint, qualiter certi sint assignandi.

Cap. X L I.

Quilibet Sacerdos, quod suscepit, muneri missæ sacrificij faciendi, satisfaciat omnino.

Nec uerò cuiquam, qui quotidiano eo munere astrictus quouis modo est, ne semel quidem in hebdomada, ut alibi missam celebret, id prætermittere ullo prætextu liceat; nisi aliquando eius, cui id curæ Episcopus dederit, aut si nemini dederit, rectoris, præfectorisve Ecclesiæ consensu sacerdotem alium ante in locum suum substituerit, qui id præstet, quod in ea Ecclesia ipse debet. Sin autem certis hebdomadæ diebus, sacerdotes complures in eadem Ecclesia, ob aliquam cuiusuis generis causam, rationemve, missæ sacrificium facere debent; id ut statis, certisq; ijs ipsis diebus illi omnino præstent, curet planè rector Ecclesiæ, aut, si præsertim Ecclesia collegiata, uel aliàs frequens est, alius, quem ei curæ Episcopus præfecerit.

Quòd si alij item sacerdotes sunt, qui in illa Ecclesia, incertis tamen diebus, munus impositum habent missæ celebrandæ; tunc idem rector, præfectorisve, capellanis sacerdotibus uocatis, req; cum eis tractata, certos unicuique dies, præscribat, quibus in ea Ecclesia missam celebrent; ut singulis, si fieri potest, hebdomadæ diebus, missarum celebrationes rectè, atque ordine distributa peragantur.

Qualiter in propria capella vnusquisque per se celebret.

Cap. X L I I.

Qui Capellas obtinent, ipsi per se, non alij eorum nomine, missæ sacrificium, diuinæq; officia, quæ illarum rectores præstare debent, in illis celebrent: si modo, uel aliud Ecclesiasticum beneficium, quod residentia personale munus requirat, non habeant, eoq; impediti, debita ijs Capellis officia gere-

re non queant, vel earundem institutione, dotatione ve, aut legato, aut donatione, aut facultate ab Episcopo impetrata, in illis obeundis capellani officij aliena opera, ministerio ve uti possint, vel alia quavis ratione, causave impediti sint.

Singula uerò, ob quæ capellanus aliquis se à debito capellani officij munere immunem putet, asserat ve, quominus per se ipsum præstet, ab Episcopo cognoscantur, ac probentur item.

Si in alio, quàm in altari, in quo tenetur, aliquis celebret, qualiter non satisfacit. Cap. XLIII.

Quicumque Sacerdos in altari certo missam celebrare debet, si in alio celebrarit; ne, quod debet, præstitisse censeatur; nisi Episcopi, alteriusve, cui ille id curæ commiserit, iussu, concessu, permissu ve aliquando fecerit.

Nè plures missæ simul, si alius alio perturbatur, celebrentur.

Cap. XLIII.

Vide supra eod. c. 8.

Si eodem tempore, & in eadem Ecclesia, missæ plures aliquando, etiam pro mortuis, celebrandæ sunt; in altaribus ita inter se disiunctis celebrentur, ut sacerdos alter ab altero non perturbetur, neque, si fieri potest, audiatur: Sin autem hac de causa tempus non patietur eo die missas omnes, quæ debent, celebrari; in alium potius diem aliquæ differantur, ut huic decreto pareatur, quod ad religiosum cultum illius sanctissimi sacrificij spectat.

Vbi plures missæ in eadem Ecclesia, vel oppido debentur, quo celebrentur interuallo, Tabella ascribatur: ita, quæ à Parochiali, die festo, fideles non auocentur. Cap. XLV.

Sup. co. c. 6. & 8.

Si uerò plures sunt sacerdotes, qui ibi, aut in eiusdem parochiæ finibus, missam celebrent; tunc, ut decretum est, unam in aurora, reliquas deinceps debito interuallo distributas, postremam uerò, quo tardius potest, prout populo commodius erit, celebrent, ad præscriptum tabellæ à rectore parochialis Ecclesiæ, uel ab alio conficiendæ, cui Episcopus id munus dederit; nisi dies festus sit, quo excepta illa prima, quæ in aurora celebratur, nullam omnino celebrent, ante peractum missæ parochialis sacrificium; etiam in Ecclesijs, capellis, oratorijsve secularibus, etiam scholarum, & confratruarum, etiam laicalium, intra fines vniuscuiusque parochiæ constitutis; nisi Episcopus, uel parochus ob causam, uerba præscripta hora, ante facere concesserit.

Quòd si die festo etiam per illud missæ sacrificium, quod in aurora fit, populus à parochiali missa auocetur; tunc Episcopus illud, etiam festo die, post missam parochialem fieri, celebrari ve iubeat.

Qua-

Qualiter in libro asseruando, prout vnusquisque missam celebrauerit, conscribendum sit. Cap. XLVI.

QUO citius, atque exploratius Episcopus sciat, eorum, qui sacri faciendi causa aliquid p̄e, vel legarunt, vel dederunt, voluntati, p̄ illos, quorum interest, verè satisfactum esse; ac rursus, si quid ea in re neglectum, aut omissum, p̄termissum ve est; id opportune, ut fiat prospicere, cauereq̄, possit, hæc statuimus:

In vnaquaque Ecclesia liber deinceps singulis annis, vel alio certo tempore renouandus, perpetuò sit; in quo, & anno, & mense, & die primùm notato, vnusquisq; siue parochus, siue Cappellanus, siue alius sacerdos, qui quouis obligationis nomine in ea Ecclesia missæ sacrificium fecerit, in singulos dies, vbi id perfecerit, manu sua subscribat, & nominatim breuiter exponat, se illud præstitisse, aut parochialis Ecclesiæ, aut Cappellæ, legatue p̄ij, aut anniuersarij, aut funeralis officij nomine. Cui præterea libro singulis diebus subscribat is, quem in qualibet Ecclesia Episcopus statuerit: qui item, si ipse est, qui missæ sacrificium eo quouis nomine fecerit, ipse item manu sua subscribat, quoties aliquo eo nomine missam celebrarit.

Is liber tuto sacristiæ loco asseruetur.

Vbi plures debentur missæ, punctator, qui notet si celebrantur, qualiter constituendus. Cap. XLVII.

QUibus verò locis, Ecclesijsve missæ plures, quàm tres quotidie celebrantur; Episcopus, præter has cautiones, punctatorem etiam secretum, vbi opus esse uiderit, constituere item poterit; idq̄, secretò etiam, si ita expedire uidebitur: qui iuratus in singulos dies notet, si qui erunt, qui debito missæ celebrandæ muneri defuerint.

Libri notationum missarum qualiter recognoscendi.

Cap. XLVIII.

IN vrbe verò aliqui Ecclesiastici uiri, ab eodem Episcopo probati, in die censi item, Vicarij Foranei, alijve, ab Episcopo etiam constituti, libros missarum celebrationibus notandis præscriptos, sæpe etiam de improviso recognoscant; inspicientq̄, præterea notationes, per punctatorem occultè factas, ac singulis mensibus, aut tertio quoq; mense, cum unoquoq; cappellano præstiti muneris sui rationes inibunt; tum etiam illis testimonium scriptum in itæ rationis dabunt.

Capellanus mercenarius, qualiter sine licentia, pro celebratione nihil percipiat. Cap. XLIX.

NEC verò cuiquam cappellano non titulari, qui munus celebrandi certis, statisve diebus, aut ad certum tempus, aut in perpetuum susceperit, quicquam mercedis, elemosynæve ex legatis pijs, aliave quouis

ratione,

ratione, à quibusuis soluat; neque id exigat absque Episcopi, eiusve, cui id cura ille dederit, mandato, eoq; scripto: quod ne detur, nisi pro ratione præstiti muneris, cuius testimonium scriptum ab eo, de quo supra, re ipsa exhibuerit.

Missarum prætermissarum merces ubi assignanda, & ut celebrantibus satisfiat, qualiter consulatur.

Cap. L.

Anno autem expleto, vel breviori temporis spatio, quicquid ob prætermissum celebrandarum missarum munus, cappellano tribui non debet; id omne fabricæ Ecclesiæ præfatis, aut Corporis Domini confratribus, in ea Ecclesia constitutis, ubi ille missarum muneri defuerit, aut alijs depositarijs solvatur, ab Episcopo constitutis: Ut quot missas celebrari ab eo prætermissum est, totidem eo nomine ab alio sacerdote celebrentur; aut ad ipsum in ornamentorum, quæ eisdem altaribus, cappellisve vsui sunt, apparatus erogetur, prout Episcopus expedire existimaverit.

Ut autem, & hoc diligentius præstetur, & sacerdotibus consulatur, qui ob missæ celebrandæ munus susceptum, ac præstitum, elemosynas sibi debitas, magno cum negotio, sæpeq; cum detrimento ab ijs, qui tribuere debent, consequuntur; Episcopus, ubi expedire viderit, certos aliquos, probatosq; homines depositarios deligat; quorum munus sit, illas exigere, custodire, tum statis temporibus pro ratione supra præscripta, cappellanis sine mora soluere.

Pro missis prætermisissis, qualiter reddituum sequestra fieri
fienda. Cap. LI.

Et quoniam qui cappellas, altaria, aliave beneficia Ecclesiastica in titulum obtinent, quibus missarum munus aliquod incumbit, non ab hereditibus eorum, qui legata pia reliquerunt, vel ab alijs eiusmodi, sed ipsi per se fructus cappellarum, altariumve suorum exigere solent; cum ijs sequestratione, omniq; alio modo Episcopus agat, ut si muneri suo illi in celebrandis missis defuerint, fructuum restitutio locum habeat; eaq; ad præscriptam, ut supra, rationem, piam, utiliterq; erogetur.

Quam sequestrari, & multæ rationem omnes adhibere debent, ut opus fuerit, cum cappellanis quoq; illis, qui etiã legati nomine, vel alia eiusmodi causa missas celebrandas ad certum tempus, vel in perpetuum suscipiunt.

Elemosynæ pro celebratione missarum, quando non accipiendæ, sed in capsulam immitendæ: Qualiterq; notandæ, ac distribuendæ. Cap. LII.

Quia in Ecclesia, pro frequentiori, qui ob festi diei, Indulgentiæve celebratam, aut ob perpetuum populi, ac præcipuum devotionis studium fit, ad eam concursu, elemosyna, & crebrior, & vberior,

missæ

missæ celebranda nomine datur; in ea nè cuiquam sacerdoti eiusmodi, elemosynam ob missæ celebrationem, vlllo modo, aut prætextu flagitare, ac ne spontè quidem oblatam accipere liceat.

Verùm vnusquisq; sacerdos illam in capsula, certo Ecclesiæ loco, aut pro sacristiæ foribus eo nomine collocata, deponendam curet: Cui capsulæ stantis illis frequentioris concursus diebus, rector Ecclesiæ, alijsve, cuius interest, aut is, cui Episcopus hoc munus dederit, certum aliquem clericum, spectata probitate præficiat: cuius sit illis diebus apud capsulam assistere, tum sigillatim, ordineq; notare, quæ missarum, aliarumq; precum nomine elemosynadetur, accipiaturve; vt pro illius notationis ratione rector, aut sacrista, aut ille, quem Episcopus constituerit, sacerdotibus illius Ecclesiæ, alijsve ad diuina officia concelebranda, eò celebritatis nomine euocatis, statim præscribat, quid pro elemosyna oblata vnusquisq; eorum illis diebus præstare debeat; quò plenius eorum, qui obtulerint, voluntati satisfiat.

Si supra condignam celebrantium mercedem comperiantur in capsula elemosynæ, quid de eis fiendum; & quæ offerentium vota nondum expleta notentur.

Cap. LIII.

Peractis autem diuinis officijs, quæ elemosyna eo nomine in capsulam coniecta est, illam idem, vel ecclesiæ rector, vel alius, vt mox supra, sacerdotibus ita distribuatur, vt eorum unicuique partem pro ratione ministerij, officijve præstiti, ex Episcopi præscripto, congruam tradat. Quicquid autem supererit, è capsula depromptum, apud virum probum, quem Episcopus delegerit deponatur; vt in aliam, quæ in eadem Ecclesia fiet, celebrationem Missarum piè conferatur: liceat tamen in alias res erogari, necessarioq; comparandas, ad Missæ sacrificij cultum, decentius in ea ipsa Ecclesia peragendum; si ob Ecclesiæ inopiam ita Episcopus conceperit: Cuius etiam iussu, in tabellam sacristiæ referantur, si quæ commemorationes eo nomine pro ijs, qui piè contulerunt elemosynam, deinceps faciendæ erunt ab ijs, qui in ea ecclesia missæ sacrificium facient.

Quid in Missæ initio, & fine, sineque additione, mutatione, ac diminutione dicendum sit.

Cap. LIIII.

MISSÆ initio Psalmus, *Iudica me Deus*; & in fine, *Euangelium Sancti Iohannis Euangelistæ*, *In principio erat &c.* dici ne vnquam omittatur; nisi cum aliter in Missarum rubricis notatum est. In ceteris item, ne quid addatur, nec verò detrahatur, ac ne quicquam mutetur; sed ad vnguem id omne dicatur, quod in Missali nouo præscriptum est.

Qui fine

Qui sine debito Missali celebrauerit, qualiter puniendus.

Cap. L V.

SI quem parochum, aliumve Sacerdotem Missali nouo Romano, Episcopus, ad Missæ sacrificium deinceps non vti, comperit, à Missæ celebratione munere, illum arbitrato suo suspendat; tum pro culpa, contumacia ve ratione, alijs præterea penis afficiat.

An iuxta præscriptum ritè celebrentur missæ, qualiter experiendum. Cap. L VI.

VT exploratum sit, an sacerdotes statarum ceremoniarum usum, peritiamq; teneant, ipse Episcopus, cum aliquando missæ sacrificio, quod illi faciunt, alios peritos sacerdotes presentes adesse iubeat, tum aliquando singulos euocet; eorumq; in missæ sacrificio ritè faciendo exercitationem, ac peritiam, per examen, experiendove cognoscat.

Quale signum in eleuatione corporis Domini sit dandum.

Cap. L VII.

QUOD iussum est in missa Conuentuali, & Parochiali, cum Corpus Domini eleuatur, signum, sono campanæ dari; in alijs missis ita præstetur, ut tunc paruulum tintinnabulum, aut à latere altaris appensum, aut è sacristia allatum, à clerico ministro, certis distinctis ictibus, pulsetur.

Immodestè interessentes missæ, qualiter circumspiciendi, monendi, & non resipiscentes deferendi.

Cap. L VIII.

CUM sacerdos ad altare accesserit, missæ sacrificium facturus; clericus, qui tunc illi ministraturus est, ubi alius non sit, qui tunc hoc officium præstare possit, circumspiciat modestè astantes; & si quempiam animaduertit in marem, vel fæminam in composito corporis habitu, aut alijs, cum iniuria, vel irreuerentia Sanctissimi illius sacrificij interesse; moneat grauius, ut opus erit: neque sacerdos ante missæ initium faciat, quam omnes, qui adsunt, quemadmodum etiam Tridentino Concilio cura Episcopi commissum est, decenter composito corporis habitu declarauerint, se mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non solum corpore adesse. Missa verò iam inchoata, si quid eiusmodi fiat; hoc idem officium admonendi itidem ille minister clericus præstet modestè, & grauius. Si quis verò ab ijs de eiusmodi monitus non resipuerit, quamprimum, eorundem cura, deferatur ad Episcopum; Ut iure cum eo efficacius agatur.

Infra de custodia Eucharistiæ. c. 7.

Seff. 22. in decreto, de obseruan. in celebr. missæ. vers. Ne minè præterea.

Clericus

Clericus decenter indutus celebranti deseruiat.

Cap. LIX.

Clericus Sacerdoti, missam celebranti ministrans, semper indutus sit superpelliceo puro, & mundo, eoq; non lacero, neque ulla alia ratione indecenti; si contra fecerit, tum ipse, tum sacrista, tum Ecclesia praefectur, tum sacerdos etiam, qui sibi ministrare permiserit, plebetur arbitratu Episcopi.

Qualiter vrceoli sint habendi. Cap. LX.

Vrceli, qui ad sacrificij usum adhibentur, quod distinctius, atque certius aqua à vino dignosci possit; argento, aut è vitro, eoq; perlucido, aut è christallo sint confecti: itidem operculum oris habeant.

Quibus diebus festis missæ pontificaliter sint celebrandæ.

Cap. LXI.

Saltem his solennibus, festisq; diebus infra ordine prescriptis, quibus, & patrum monumentis, & ueteri rituum, ceremoniarumq; Romanorū Codice, eoq; comprobato ab Episcopo, prout etiam ipsa christiana religionis mysteria postulant, solenniter fieri traditum est; Missæ sacrificium, solenni, pontificali, ceremoniarum ritu celebretur.

In Sanctissima Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi.

Die solenni Circumcisionis, quæ est Octaua Domini.

Die solenni Epiphaniarum.

Feria Quinta in Cæna Domini.

Die Sanctissimo Paschæ Resurrectionis.

Die Sanctissimæ Ascensionis.

Die Sanctissimo Pentecostes.

Die solennitatis Sanctissimi Corporis Christi.

Die Natalis Sancti Iohannis Baptistæ.

Die festo SS. Apostolorum Petri, & Pauli.

Die Assumptionis Beatissimæ semper Virginis Mariæ.

In solennitate omnium Sanctorum.

In die festo Sancti Gaudentij patroni Nostri.

Die primo Synodi diœcesanæ; & quando celebrantur ordinationes.

A missa pontificali, nisi prius habita benedictione, fideles ne discedant: Qualiterque de hoc monendi.

Cap. LXII.

Fideles verò quò magis à pastoribus suis, religiosa vitæ exemplis, consilio, spectatisq; virtutibus adiuuantur; eo vehementius se in omnem bonè, sancteq; agendi partem excitare, tum cumulatius Christianæ

disciplinæ

Tribus
horis E-
piscopus
Populū
solēni be-
nedictio-
ne potest
benedice-
re, ne im-
pē post
laudes
matuti-
nas post
missarū
solēnia,
& post
vesperas,
vt nota-
tur. in c.
Abba-
tes, de
priuileg.
in 6.

disciplina officia præstare eos oportet: Quare festis his diebus, cum frequē-
tissimi ad missarum Episcopaliū solennia conuenire studeant; tum à sacra
benedictione Episcopali aliquem salutarem fructum, largiente Domino, con-
secuturi, nè ante inde discedant, quàm ab Episcopo, illam demisso, humi-
liq̄ animo, & genibus flexis de more acceperint. Vt id sanè omni studio
illi præstent; cum eò crebro præmonere, tum graui sermone cohortari paro-
chi sollicitè curent.

Quæ cæremoniæ regulæ sint seruandæ. Cap. LXIII.

IN cæteris quoq; omnibus, quæ ad cæremoniæ rationem, ritumq̄ per-
tinent, regulæ in libro pontificali, cæremonialiq̄, item probatio de diuinis
officijs, pro temporum ratione, ritu Romano præscriptæ, & à Concilio
Quarto prouinciali, diligenter, & accuratè, omnino seruentur.

Missas pontificales in defectum Episcopi quis cantet.

Cap. LXIII.

CUM Episcopus statis præscriptis diebus, quibus debet, uel quia ab-
est, uel morbo, aliæ uel causa occupatus detinetur, Missam, uel uesperas
ue, aut alia diuina officia solenniter non celebrat; tunc eius locum
præstet, qui in Ecclesia Cathedrali primam Sacerdotalem dignitatem obti-
net. Hic uerò si aliquando abest, aut impeditus est; is, qui post illum sacer-
dotalem item dignitatem, uel Canonatum obtinens, alijs dignior, non impe-
ditus, adest, id munus obeat.

Quæ in benedictione Pontificali Episcopus seruet.

Cap. LXV.

EPISCOPVS in danda benedictione solenni, seruet tradita in Con-
cilio quarto Prouinciali, & etiã in officio Anniversario suæ con-
secrationis.

Quando duæ eodem die Missæ erunt celebrandæ, ambæ
canantur. Cap. LXVI.

QUibus diebus, ex Missalis Romani rubricarum præscripto, in Ec-
clesijs Cathedralibus, & Collegiatis Missas duas conuentuales
celebrari oportet, eæ ambæ canantur; tum cantu item cele-
bretur, si qua præterea alia missa eodem, uel alio die, ex consuetudine, le-
gato re pio, aut alio iure ibi cani debet. Quod si capitulum præstare omi-
serit, neglexerit ue; non solum illius diei, in quo huic muneri defuerit, ue-
rùm alterius etiã diei distributionibus multetur; & alio die supplean-
tur omiffa.

Benedi-
cere po-
pulo so-
lenni be-
nedictio-
ne, solis
cõpetit
Epis, vt
notatur.
in c. Ab-
bates, de
priuileg.
lib. 6. pri-
uatã ue-
rò bene-
dictionē
impediūt
inferio-
res p̄sby-
teri, c. ec-
ce ego.
97. dist.

Ministri

Ministri quando pluuialia induant. Cap. LXVII.

Diebus Dominicis, festisq; alijs, quibus officium duplex peragitur, Canonici hebdomadarii, dum Vesperarum officium obit, celebratve, pluuiiale induat; tum etiam duo Ecclesie ministri pluuialibus induti adsint, eaq; munera presentent, qua prestari moris est.

Hora matutini ab Episcopo quibusdam diebus prescribenda, ne alie functiones impediatur. Cap. LXVIII.

FESTIS, Dominicisq; diebus, & alijs, quibus concio, aut solennis processio, aut sacra ordinatio habetur, matutinum officium, ita saltem anticipata, Episcopi iudicio, hora inchoetur, vt & aliarum deinceps horarum officia, & Missas singuli sacerdotes, & missam conuentualem collegiatim, tempore suo, ex instituto peragant, & concioni interesse possint.

Diaconus, & subdiaconus quando sacerdoti celebranti ministrent. Cap. L X I X.

Dominicis, & festis, & alijs item diebus, quibus officium duplex peragitur; Canonici duo; vnus, qui Diaconale, alter qui Subdiaconale ministerium prestet; Canonico Sacerdoti, Missam conuentualem celebranti ministrent.

Propter Canoniorum paucitatem, qui celebranti ministrent, quales statuuntur, & etiam diebus ferialibus Dalmaticis induantur. Cap. L X X.

VBI vero pre paucitate Canoniorum, illis Canonici duobus in Missa conuentualis sacrificio ministrantibus, numerus eorundem, qui in choro adsint, congruus Episcopi iudicio non erit; liceat alios duos non Canonicos statuere; qui illis diebus, loco Canoniorum Diaconale, & Subdiaconale ministerium obeant. Omnino autem diebus etiam ferialibus, Diaconus, & Subdiaconus, Dalmaticis induti, Missae inseruiant, in collegiatis Ecclesijs quibuscunque; nisi vbi Episcopus censuerit, ministrorum numerum adeo exiguum esse, vt id fieri non possit.

Officia diuina quando celebranda. Cap. LXXI.

Hora sexta, & nona item officia diuina, ante, aut post missae conuentualis sacrificium, pro ratione temporum, & officij diuini, ad prescriptum rubricae Missalis Romani celebrentur; nisi aliquando vrgens causa incidat, quamobrem illa alio tempore, quam prescriptum est, in choro tamen, celebrari, peragiq; Episcopus iusserit.

no tamē
presente
Epo, nisi
de licen-
tia, ad qd
vid. c. De
niq. & i-
bi Ioan.
And. &
glo. 21.
dist. &
glo. in c.
cum ad
celebran-
das. de
consecr.
dist. 1.

Supra
eod. cap.
22.

Horas

Horas beatæ Virginis cum illis de Domino, qualiter aliàs puniendi debeant recitare. Cap. LXXII.

Supra
cod. cap.
30.

Quibus in Ecclesijs diuinum Canonicarum horarum officium, de beata Maria Virgine recitari, aut solet, aut debet; earum clerus uniuersus illud in Choro presens pariter recitet, atque officium, quod de Domino dicitur: id verò, ita ut singulas horas Canonicas prius officij, cum singulis alterius, ex breuiarij Romani prescripto, ordine coniungat.

Quicumque ab vnus horæ officio de Beata Maria abfuerit, distributione illius horæ perinde mulctetur, ac si ab horæ eiusdem officio, quod de Domino recitatur, abfuerit.

Calendarium, à quibus, & quando conficiendum, et qualiter ab Episcopo recognoscendum. Cap. LXXIII.

Calendarium, quod ex nostro decreto pro certa diuini officij recitatione, quotannis edi oportet; si minus constat, à quo confici, edivideat, Episcopus deligat, constituatque, qui hoc presset; neque id cuiquam recusare liceat. Ita verò, à quo debet, in tempore conficiatur, ut tempore mense saltem ante Natiuitatem Domini in lucem emissum sit. Ante verò quam prodeat, Episcopo tradatur, qui recognoscat, aut ab aliquibus, quos eius rei peritos delegerit, recognosci iubeat.

In Ecclesiasticis functionibus, & pro illis actionibus tantum clerici, & non laici admittantur.

Cap. LXXIII.

In missæ etiam solenni sacrificio, processionibus, & alijs eiusmodi sacrarum actionibus cautio sit, ut ad Ecclesiasticas functiones, quas in illis prestari oportet; cuiusmodi sunt, & cum Corpus Domini in Missa eleuatur, cereorum accensio, & sustentatio, & cleri in processionibus item dirigendi, dirigendive ratio, & id generis aliæ; laicorum hominum opera, ministeriumve ne adhibeatur; sed in ijs, alijsve eiusmodi generis functionibus ob eundis præsto sint sacristiæ custodes, clerici, tum magistri Chori, uel ceremoniarum adiutores, alijque Ecclesiastici ordinis homines, quorum ministerium Ecclesiasticarum rerum usui, functionive addictum est; tum alij item Clerici, quibus ea munera Episcopus assignarit.

Qualiter leuis infirmitas à recitatione officij non excusat.

Cap. LXXV.

Sacerdos, clericusve, sacris initiatus, aut Ecclesiasticum beneficium obtinens, horarum Canonicarum officio cum adstrictus sit; meminert, si febris, morbove aliquo, vel aduersa valetudine leuiter aliquando laborant;

rant;

rantem, non inquam propterea excusationem habere, quamobrem illud intermittat, omittat ve. Itaq; si quando corporis infirmitate affectus est; ipse pro sua conscientia rectè videat, quid præstare possit; ac nè omittendo grauius peccet, & beneficij si quod habet, fructus suos non faciat.

Iuxta supra nota in c. 30. co. ii.

Vt eorum progressus dignoscatur, quæ à clericis fides mensuræ Episcopo exhibeantur. Cap. LXXVI.

QUO diligentius cleri in omni Ecclesiastica disciplina progressus constat; unusquisque sacerdos, & cuiusvis ordinis Clericus, de frequenti Sacramentorum usu, de functionibus in Ecclesia præstitis, de lectionibus, studiorumq; progressionem, de ceteris exercitationibus sibi præscriptis, testimonium ab ijs singulis, quibus ex præscripto accipere oportuerit, singulis mensibus, uel alio stato tempore Episcopo afferant: idq; ad constantiam rationem.

Supra de offi. Paroch. cap. 33.

Die parasceues, quando crux proponenda, & adoranda, ac concio habenda. Cap. LXXVII.

VT passio Christi Domini Redemptoris à fidelibus in hora redemptionis suæ digna veneratione coleretur; illud in Ecclesia Sancta perpetuò institutum, religiosoq; usu, ac solenni ritu piè retentum est, vt in feria sexta parasceues, in qua idem Christus Dominus mysterium crucis expleuit, certa stata hora à vniuerso clero, & populo, certis peractis precibus, & orationibus, adoretur. Sed quoniam factum est, ut in multis prouincijs locis, non post sicut instituti, ritusq; ueteris est, sed ante statas illas preces ea adoranda proponatur; aut saltem adoratio fiat à multo populo, anteaquam ex ritu Ecclesiæ sollemniter proponatur, & à clero adoretur: nos, ut, quod non sine mysterij significatione Ecclesia instituit, ad stata hora usum, sollemnemq; adorationem reuocemus; id statuimus, vt in omni Ecclesia, sacrosanctæ crucis, per quam redempti sumus, adoratio religiosè celebretur, recitato, scilicet, de passione Euangelio, & peractis illis stas precibus, & orationibus, vt instituti ratio postulat. Quare unusquisque parochus, uel alius Ecclesiæ rector efficiat non solum ut stata ea hora in sua Ecclesia præstetur; sed caueat etiam ut in omni Ecclesia, ubi fit ea adoratio, non ante, quam in basilica Cathedrali, primariave, si locus diocesis sit, celebretur.

Nec propterea concionator desistat, quin pro Sanctæ Ecclesiæ usu, ad excitandam populi fidelis compunctionem, eo sacro die eam de suggestu proponat, & ostendat.

Quin etiam curet Episcopus, concionem illam statim post recitatam passionem Domini haberi; nisi aliter aliquando magis expedire censuerit.

Cruz qualiter adoranda. Cap. LXXVIII.

ET quoniam sacra ea feria Christus Dominus humiliatus est pro nobis patri, vsq; ad mortem, mortem autem Crucis; illius humilitatis imita-

R tores in

tores in sanctissima crucis statura illa adoratione, ita esse oportet, ut, quod antiqui ritus est, non tantum genibus flexis, sed prostrato humi corpore humili mur, quod significantius eo corporis habitu fixam, constantemque animi nostri humilitatem demonstramus: ideo Episcopus curet, ut corporis prostratione, quae christiana humilitatis index est, ea soleennis adoratio celebretur.

Præterquam in festo Natiuitatis Domini, tantum semel in die, à singulo Sacerdote missa celebretur.

Cap. LXX XIX.

c. Cōsul-
uisti. co.
ā celebr.
miss. c.
sufficit.
de cōfec.
dist. vid.
Nauarr.
in Man.
cap. 25.
nu. 87.

Grauius pericula, offensiones, atque adeo sæpè iniurias sanctissimo mis-
se sacrificio fieri compertum est, quod quidem sacerdotes non se-
mel tantum, sed pluries in die illud offerant. Quod nè in posterum
fiat, præterquam saluari illo die Dominicæ Natiuitatis, quo vnusquisque
sacerdos, non sine magna mysteriorum significatione ter celebrare debet; de-
creti huius auctoritate vetitum sit, nè ob ullam, ne cessariam causam, neque
etiam ob parochialis, alteriusve Ecclesiæ egestatem, neque ob sacerdotum
penuriam, nec verò ob locorum distantiam, Episcopus cuiquam sacerdoti plu-
ries in die diuinum illud missæ sacrificium offerendi facultatem permit-
tam. cum beatus admodum sit ille sacerdos, qui semel tantum in die illud dignè
obtulerit. Si quæ uerò eius generis facultas, antea, uel certo loco, uel sacer-
doti data est, eam planè statim rescisam, irritamque, ac nullam omnino esse
iam nunc decernimus.

Ut ritè choro inseruiatur, quæ ante, & dum ibidem deseruiatur, ac
post, à quoquam præstanda erunt. Cap. LXXX.

CHORI disciplina, plena religionis est, plena pietatis; ac propterea
sanctè ab his obseruanda est, qui in eum locum conueniunt ad Deum
des concelebrandas.

Quare præter illa, quæ iam de illius cultu præfiniuimus, hæc admonemus,
quod religiosus non modò excolatur, sed multis partibus augeatur sanctæ ciui-
dem chori institutio:

Primo, ut studio quodam intima pietatis (cuius splendor foris etià elu-
ceat) vnusquisque uel Canonicus, uel alius minister, quicumque sit, qui cho-
ri officijs astrictus est, ad chori disciplinam se se instruat.

2 Antea uerò, quàm eò conueniat, paululum attentiè secum cogitet, &
loci illius sanctitatem, & conueniendi causam, & diuinarum laudum, qua-
rum munus Angelorum est, officia, quæ castissimè ab omnibus concele-
brari oportet.

Supra de
vit. &
hon.
cler. cap.
14.

a Monè
di sunt
clerici,
ut nō vo-
cis tantū
modula-
rione,
sed cor-
dis deuo-
tione, de-

bitum suæ seruitutis pensum absoluant, & ad diuina officia peragenda, corpore pariter, & mente se com-
ponant, quò simul, & Deo cultum gratum exhibere, & populo consideranti, deuotionem augere valeant.
Verba sunt Synodi. Mogunt. sub Archiep. Sebast. c. 53. ubi agit de horis Canonicis. Tom. 5.

3 Hac ipsa in cogitatione firmiter inherens, ne quicquam quidem mente, animoq; concipiet, ab eius loci religione alienum; ne dum aget, quod Dei oculos offendat.

4 Paret se propterea etiam, atque etiam diligenter, sancta intimi animi meditatione, & religiosa oratione, ut exteriorem quoque cultum diuinorum officiorum salutariter exequatur.

5 Dum super pelliceam, cappamq; induit, cogitet, quam personam sustineat; nempe, a sordibus, labeq; puram, qualem uestitus ille indicat.

6 Cum almutiam pelliceam, quod insigne canonicorum est, humeris, vel brachijs, prout moris est, canonicus imponit; eam cogitationem suscipiat, in se restinctas, ac plane mortuas esse oportere rerum mundanarum affectiones, atque cupiditates; vt eius rei significans est illa animalis intermortui pellis, quam de more induit.

7 Si uerò cappam induit, quæ humeros contegit, & brachia quasi deuincit, ex eo amictu intelligat, se repressas, quasiq; deuinctas habere oportere appetitiones; at se totum ad Dei voluntatem accommodari.

8 Cum igitur ijs chori uestibus indutus, alium uestitum, quo foris utitur, contegat, sicq; aliam personam habitu gerat; caueat ne quicquam, etiam in sacristia, agat, admittatve, quod cum actione non rectè conueniat, ob quam illum habitum induit.

9 Ne in colloquijs quidem, ab ea actione alienis se occupet; nisi curæ prefit, quæ id necessariò postulet.

10 Abstineat autem semper, sed maximè dum chori uestibus indutus est, ubi sit, uel in sacristia, uel alio loco, à iocis, à ridiculè dictis, facetijsue, à cachinnationibus, à uerbis futilibus, atque inanibus, quæ temere, & imprudenter effunduntur.

11 In chorum ne properanter, quasi distributionum questu incitatus, accedat, sed graui incessu.

Dumq; ad chorum procedit, quamquam alij comes adiunctus, at quasi solus accedat, in ea meditatione fixus, ut secum cogitet, se ad chorum, nempe, ad Sancta sanctorum, vt Canone antiquo cautum est, & ad publicæ orationis sacrificium accedere.

12 Cum in choro est, animum, mentemq; ab omnibus curis, perturbationibus, & cogitationibus à rei, quæ geritur, sanctitate alienis, quoad eius fieri potest, abducat, se seq; totum in Dei cultu colligat.

13 Illud etiam cogitet, quam ob causam eò se contulerit; tum sibi statuatur, se in conspectu Dei omnipotentis, & in corona innumerabilium Angelorum, & sanctorum esse.

14 Quam in cogitatione uideat, perpetuoq; reputet, se eò loci consistere, vt Deo sanctissimum cultum, uenerationemq; tribuat, atque ab eo, & sibi, & alijs omne bonum deprecetur.

15 Consideret uerò ipsum Deum, tanquam patrem, & redemptorem amantissimum, optimum, sapientissimum, misericordiosissimum, quiq; omnia

b Ad hæc doctiss. vid. Naua. in cōment. De silentio i diu. offic. præsertim in choro seruādo, sup. c. in loco benedictio nis. 5. q. 4. ubi abundè. & in Ench. de orat. & hor. Can.

intuens, ubiq; & semper est.

16 Tum cordis castitatem, beneq; orandi donum, & gratiam à Deo supplex petat, orationisq; suæ sacrificium simul cum meritis Iesu Christi, & sanctorum, eius præsertim, cuius memoriam Ecclesia illo die celebrat, ad gloriam sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & ad suam, proximorumq; utilitatem dirigat.

17 Cum psallendum est, primum psalmi argumentum mente, animoq; concipiat.

18 Obseruet præterea, quis in psalmo loquatur, an Deus in Ecclesia, an patiens, an aspirans ad perfectionem.

19 Attendat item, ad quem præcipue salutarem affectum psalmus referatur.

20 Cum ita se religiosè paravit, magna animi attentione se ad verba, sententiasq; psalmi accommodet: ita ut laudet, gemat, extimescat, sicut psalmorum voces indicant; & quod deniq; ore profert, animo primum concipiat.

21 Tum verba singula notet, interpretationem studio assequatur; unde mens, animusq; ad aliquem salutarem affectum incendatur.

22 Ad verba etiam adiungat animo cogitationem, vel amoris, vel reuerentiæ, vel humilitatis. Atq; ita quidem affectum aliquem excitet, ut si de virtute verba psalmi profert, desiderio accendatur imitationis; si de peccatis, timè doleat, quod in eo statim ipse fuerit, aut certè proximi eius. Et sic de alijs item, quæ psalmo significantur.

23 Eam porro attentionem initio vniuscuiusque psalmi, orationis, & aliarum diuini officij partium, tum singularum horarum canonicarum renouari, atque excitare audeat; præsertim dum illa verba, quæ ad sanctæ orationis spiritum inflammandum valent, pronunciat; Deus in adiutorium meum intende, &c.

24 Itidem faciat, cum aliorum se cogitationibus distrabi animaduertit.

25 In fine etiam vniuscuiusque psalmi se se excitet, illis verbis, Gloria patri, &c.

26 In conclusione item orationum cum dicitur, Per Dominum nostrum Iesum Christum: spe sancta erga illum, redemptionis nostræ auctorem se se confirmet.

27 Et quoniam attentio valde admodum excitatur, si quæ quisque profert, rectè intelligit; ideo in ea potissimum expositione psalmorum assidue versetur, quæ non uaria sit, sed quæ tota in excitandis, exercendisq; sanctis affectibus versetur.

28 Cum autem magnus psallendi fructus in psalmorum affectibus versetur; siue quis in choro, siue priuatim, siue submissa, siue alta uoce orer; idcirco certos sibi locos psalmorum præsumat, quibus omnis hæc ratio concludatur.

29 Loci præcipue præter ceteros hi sint, unde salutes affectus existunt, laus Dei, memoria bonorum nostrorum, commemoratio nostræ miseriæ, & reprehensio malè agentium.

30 Psalmorum verbis, cum Dei bonitas predicatur, ad illius dilectionem, & ad gratiarum actionem de beneficijs, quæ à diuina benignitate proficiuntur, se toto animo accendant. Cum illius infinita sapientia, potentia commemoratur; admiratione afficiatur; tum intimè gratuletur, cum aliquid Dei auxilio, bene gestum narratur.

31 Cum bonorum memoria, recordatioq; psalmorum uocibus excitatur; desiderium quoddam concipiat illa sibi, & alijs consequendi, tum illa eadem à Deo petat, tum in Deo spem animo cupiat fore, ut diuina eius ope, non modò quæ bona sunt, quæq; salutaria assequatur, sed quæ mala, ac quæ perniciem afferunt, uiet.

32 Aliquando etiam intimè in Domino gaudeat, se bona, Deo iuuante, adeptum esse, & mala cauisse.

33 Ex miseriarum commemoratione timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cum suas cognoscit infirmitates.

34 Ex reprehensione malè agentium, agnoscat zelum diuinæ vindictæ, & indignationem contra nequitiam. Atq; ita quidem ex salutaribus his afflicti fructum psallendi uberrimum capiet.

35 Peroratis psalmis, absolutoq; canonicarum horarum officio, paululum tacitus consistat, genibusq; flexis veniam deprecetur, & negligentia, & distractionis, alijsve culpa, quam in eo præcationis officio admiserit: tumq; hoc oret, ut pro Christi, totiusq; Ecclesiæ meritis, orationis suæ obsequium, ac ministerium gratum sit, atque acceptum.

Quæ lumina cruci in processionibus adhibeantur.

Cap. LXXXI.

Lumina duo, candelabris, cereoferarijsve infixa, cum processiones publicæ, etiam quæ in Ecclesiæ ambitu aguntur; ab omni cuiusuis ordinis clero, tam regulari, quàm seculari, ad crucem adhibeantur, quæ unicuique capitulo, clero ve de more præfertur.

Debitæ pro defunctis missæ celebrentur, quæ si non possint, qualiter reducendæ; & piæ institutorum voluntati prouidendum. Cap. LXXXII.

Vt quæ pia legata ad remedium animæ à fidelibus relicta sunt eo nomine, ut missæ pro se de defunctis celebrentur, executionem, prout pia eorum voluntas deposcit, rectè habeant, id Episcopus, quàm diligentissimè curet. Quibus autem in Ecclesijs, ob multa, variaq; defunctorum legata, Missas usque adeo multas celebrari oportet, ut pro ratione singulorum dierum, quos testamento, aliave ultima uoluntate testatores præscripserint, muneri, quod eorum pijs uoluntatibus debetur, satisfieri non possit; aut elemosyna eo nomine adeo tenuis est, ut non facillè inueniatur, qui uelut huic se muneri subijcere; idem Episcopus in Synodo diæcesana re accuratè

cognita, & perspecta, statuatur quicquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem uiderit expedire: ita tamen, ut in singulis missis, quas iure reductionis celebrari continget, eorum defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt. Debita autem commemorationi satisfietur per intentionem applicationis Missarum, per preces in secundo Memento, & per collectas faciendas in illis missis, in quibus collecta fieri possunt.

Ceterum intelligendum est, fructuosiores esse, magisque prodesse preces, & orationes ab Ecclesia pro defunctis institutas, cum applicatione sacrificij, quam applicationem solam; licet recompensari possit per maiorem deuotionem, vel eius, qui dicit Missam, vel eius, qui facit dici, vel per intercessionem sancti, cuius suffragium in Missa imploratur.

Dum altari ministratur, nè quid alienum à ministerio peragatur. Cap. LXXXIII.

Clericus, qui in missa sacrificio ministrat, dum eam functionem obit, ne preces horarias, neve aliud quicquam de libro, aliove officio recitet; sed toto intima pietatis studio, ad ministerium attentus sit, quod tunc pie, religioseque, exequi debet.

Consecrationis, coronationisve summi Pontificis dies qualiter denuntianda; & quæ pro eo à fidelibus preces habendæ. Cap. LXXXIII.

Quo die Sanctissimus Pontifex consecrationis, coronationisve insignia accepit, pietatis ratio postulat in eo precationem à clero, pro illo pie adhiberi. Quamobrem omnis sacerdos, quo die summus Pontifex consecratus, coronatusve est, in Missa sacrificio, statim illa oratione, Deus omnium fidelium: loco suo in Missali adscripta, pro eo precetur; atque ob eam quidem causam consecratio Pontificia, cum in Calendario anniuersario die suo notetur, tum etiam de more denuntietur; ut reliquus etiam clerus, & populus item excitetur, ad preces pro illo pie adhibendas.

Pro summo pontifice ægrotante, qualiter orandum: & eo vita functo, quid agendum. Cap. LXXXV.

Summo Pontifici uniuersalis Ecclesie pastori, & parenti si quando illum ægrotare contigerit; id charitatis officium, prout morbi grauitas tulerit, Episcopus præstari curet; ut ob eam causam in Cathedrali, Collegiata, Parochiali que, unaquaque Ecclesia, clerus, populus que, certa statim hora, pro ipso Pontifice oret.

Si quan-

Si quando autem is ex hac vita migrarit, nuntio certo mortis allato, id curet; ut cum in omni Ecclesia campanarum sono, ut pro mortuis fit, de more pulsetur; tum in Basilica Cathedrali, Ecclesijsq; collegiatis, Missa solennis, & officium pro eo mortuo ritè, pieq; celebretur.

Sacerdotes verò singuli pro eo defuncto Missam celebrent; aut saltem in ea precentur stata oratione.

Pro Episcopo ægrotante, qualiter orandum.

Cap. LXXXVI.

PRO Episcopo, qui Pater, magister, duxq; cleri, & populi est, si quando ex febris, aliove morbo laborans decumbit, omnis debet & pietatis, ratio deposcit, supplicationem, orationemve, & publicè, & priuatim sanctè celebrari. Quamobrem cum occasio tulerit, eius Vicarij officium erit, certis diebus illam instituere, atque indicere; ita ut cum in Urbis, tum etiam si ægritudo diuturnior erit, in diœcesis omni Ecclesia, tam collegiata, quam parochiali pro Episcopo ægrotante, à Clero, populoq; prece religiosa oretur; & ab unoquoque sacerdote in Sacrosanctæ Missæ sacrificio statim etiam oratio frequenter fiat.

Præfens diuinis officijs Episcopus, quæ adhibitis luminaribus prætet. Cap. XXXVII.

EPiscopus diuinorum officiorum, quibus præfens in Ecclesia adest, initium, stas precibus, uersibusve faciat, orationesq; stas ipse dicat, binis accensis luminibus in eius conspectum allatis.

Pontificales celebrationes qualiter Calendario, & aliter sint denuntiandæ: Cap. LXXXVIII.

Solennes missæ, Vesperæ, aliave diuina officia, quæ ab Episcopo, ritu Pontificali, solenniter celebrantur, quod populus frequentior conueniat; cum in Basilica Cathedrali, tum in Ecclesijs Collegiatis, & parochialibus item Ciuitatis, die festo proximè præcedenti denuntientur: eamq; ob causam in Calendarium anniuersarium referantur. Si quæ autem missæ, aliave officia, ob causam, quæ extra ordinem inciderit, aliquando pontificali ritu, solenniq; celebranda erunt, Episcopi iussu, ijs in tempore significentur, à quibus populo denuntiandæ sunt.

Antiphonaria qualiter emendanda. Cap. LXXXIX.

Libri, qui certis Antiphonarum modulationibus olim notati, ex breuiarij nuper editi præscripto nondum emendati sunt; Episcopus curet, ut quamprimum, & accuratè emendentur, atque accommodentur ad Breuiarij noui editionem.